

විකල්ප පන

බුද්ධ ශ්‍රාවක ධර්මපීඨයේ මහාචාර්ය කොටනෙලුවේ වතුපෝති සචරිත

බලාවතාරය නමැති මේ ග්‍රන්ථය බොහෝ සුද්ධ මාගධී ග්‍රන්ථයන්හිදී බොහෝ පණ්ඩිත ව්‍යක්ත ව්‍යාකරණඥයන් විසින් බුද්ධ වචනයට අතිශයින් උපකාර වේශයේ ප්‍රශංසා කරන ලද්දේ වෙයි. ඉදින් මේ මාගධී භාෂාව බලුන් ආදිකල්පිකයන් ආදීන්ගේ ප්‍රකෘති භාෂාවීද (එහෙයින්) මූල භාෂා නම් වෙයි. ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කාලයට පෙර මගධ රටෙහි ව්‍යවහාර වූ තත්කාලීන දේශයන්හි ව්‍යවහාර වූ ප්‍රකෘති භාෂාවන් අතුරෙන් එක් සිත්කලු භාෂාවක් විය. තත්කාලීන ව්‍යවහාරිකයන් අතුරෙන් ධ්‍යාන පුරුදු කරන්නවුන්ගේ ද, ශ්‍රේෂ්ඨ සාමිනිගේද ව්‍යක්ත ක්‍රමයෙකින් පැවැතියාවූ යම් මාගධී භාෂාවකින් බුදුරජාණන් වහන්සේ ධර්මදේශනා කළසේක් ද උන්වහන්සේගේ සවි වූ අස්සපී ආදී තෙරහු ද යම් භාෂාවකින් ධර්මදේශනා කළසේක් ද එම භාෂාව එම අයුරින්ම නොපැවැතියේය. එය මගධයෙහි තැන තැන පැවැති මාගධී භාෂාවෙන් සුද්ධකොට පිරිසිදු කිරීම වශයෙන් මනාව සංස්කරණය විය.

බුද්ධපරිනිව්‍යාණයෙන් තෙමසක ඇවෑමෙන් රජගහනුවර සප්තපර්ණි ගුහාද්වාරයෙහි අජාසන් මහ රජුන් විසින් නිමවන ලද මණ්ඩපයට රැස්වූ මහ රහතන් අතුරින් මහකසුප් තෙරුන් විසින් විවෘල කල්හි උපාලි, ආනන්ද තෙරවරුන් විසින් නිදනාදිය දැක්වීමෙන් දෙසනලද චිත්‍ය පාලිය ද, සුත්‍ර - අභිධර්ම පාලියද තදර්ථ කථාවන් ද සුද්ධ මාගධී භාෂා නම් විය. එයටම පාලි භාෂා යනුද ව්‍යවහාර කරනු ලැබේ. මේ පාලි භාෂාව දැන් ලොව ඒ ඒ තැන බොහෝ ග්‍රන්ථයන්හිදී සමහර තැනෙක වියතුන්ගේ පිළිසඳුරෙහි ද පවත්නා වූ ඉතා මිහිරි වූ ලාලිත වූ එක් මිහිරි භාෂාවකි. අප බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කාලයෙහි ද පැවැති නිර්ථකාදීන්ගේ ද සැකිපුත් බවට පැමිණි නොවියත් හික්ෂුන්ගේද භාෂා ශුද්ධ මාගධී ශෝභාවට නොපැමිණීමය. නිර්ථකයන්ගේ මාගධී භාෂාවෙහි ක්‍රමය සාමඤ්ඤ එල සුත්‍රාදීන්හි දැක්වෙන පුරණ කාශ්‍යප, මක්ඛලි ගොසාල, අජිත කෙශකම්බල ආදීන්ගේ පාඨයන්ගෙන් දනගුණයි. නුගත් හික්ෂුන් ගේ භාෂා ක්‍රමය මහා තණ්හාසංඛය සුත්‍රාදියෙහි සාති ආදී භික්ෂුන්ගේ පාඨයන්ගෙන් දනගුණයි.

බුද්ධපරිනිව්‍යාණයෙන් වසර සියයකට දෙසියකට පමණ පසු එම මාගධී භාෂාව දඹදිව බිහාරය ආදී

ප්‍රදේශවල ලොක ව්‍යවහාර භාෂාව වශයෙන් පැවැතියද සංගායනා පාලි ආදියෙහිදී වෙනස් බවක් විය. භාෂාවෙහි ඒ වෙනස්කම ධර්මාශෝක රජු විසින් කරවන ලද ශිලා ලිපි වලින් ද දන ගුණයි. බුද්ධ පරිනිව්‍යාණයෙන් වසර 250 කට පමණ පසු සාහග්‍රිකා නම් තෘතීය ධර්ම සංගායනාව කරන ලදී. එහි ප්‍රධාන ස්ථවිරයන් වූ මොග්ගලියුත්තතිස්ස මහ රහතන් වහන්සේ විසින් එම සංගායනා කාලයේදී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරන ලද ක්‍රම ගෙන පරවාද මැඩීම වශයෙන් කථාවස්තු ප්‍රකරන පාලිය දේශනා කරන ලදී. එය තත්කාලීකයන්ගේ භාෂාවට ගැලපෙන අයුරින් තුබූ හෙයින් එහි භාෂාව අභිධර්ම පිටකයේ අන් ප්‍රකරණ සයෙහි පාලියට වඩා වෙනස් විය. මිලින්ද පඤ්භය ආදියෙහි පවත්නා පාලිය අටුවාවන්හි භාෂාව හා සමානය පසුකාලීන ආචාර්යවරයන් විසින් රචනා කරන ලද බොධිවංස, ධුපචංස, හත්ථවනගල්ල, විහාරවංස ආදී ග්‍රන්ථයන් හිදී මහාවංස පද්‍ය මධු, ජීනවරිත සමන්ත කුට්ඨණ්ණනා ආදී පද්‍ය ග්‍රන්ථයන්හිදී වැඩි වශයෙන් සංස්කෘත භාෂාව අනුගමනය කළ භාෂාවක් ඇත. චුත්තොදය සුබොධාලංකාරය හෙසප්ප් මඤ්ජුසා ආදියෙහි භාෂාවද එසේමය. විකාවන්හි භාෂාව අටුවා භාෂාව අනුගමනය කර ඇත. එයින් සැම තැනම පැතුරුණාවූ සුද්ධ මාගධී භාෂාවෙහි (ශබ්ද ලක්ෂණ) ව්‍යාකරණ දක්වන්නාවූ ආචාර්යවරයන් විසින් මාගධී ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථ කළහ.

ඒ ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථ අතුරින් මහා නිරුක්ති බොධිසත්ව ව්‍යාකරණය සබ්බ ගුණාකර ව්‍යාකරණය ආදී මහා ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථ දැන් අප හමුවෙහි නැත. කච්චායන, මොග්ගල්ලායන, සද්දනිතිය ආදී ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථ තුනද, චූල නිරුක්ති, සද්ද සාරත්ථ ජාලිනි නමින් ප්‍රකට නිරුක්ති ග්‍රන්ථ දෙක ද, ඒ ග්‍රන්ථ අනුව ලියූ මහාරූප සිද්ධි චූල්ල රූප සිද්ධි, පද සාධන පයෝග සිද්ධි ආදී ග්‍රන්ථ ද, ඉන් බැහැර වූ කච්චායන - මොග්ගල්ලාන යන ව්‍යාකරණයන්ගේ වර්ණනා සංග්‍රහ ආදිය ද ඉතිරිව පවතී. මාගධී ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථ අතුරින් කච්චායන ව්‍යාකරණය සුත්‍ර රචනා කිරීමේ ක්‍රමය අතින් ද ඉතා පැසසිය යුත්තේය. එහි සුත්‍ර ඇරඹීම ද විශිෂ්ඨ ආකාරයෙන් කොට ඇත. බොහෝ ආචාර්යවරු අක්ෂර සංග්‍රහව දක්වන්නාවූ, පළමුව අකාරාදී වර්ණනයන්ම දැක්වූහ.

කච්චායන ඇදුරහු අභිධේය ප්‍රයෝජන ප්‍රකාශ කිරීම වශයෙන් පළමුකොට “අත්පො අක්බර සඤ්ඤාතො” යනු කීහ. සියලු වචනාර්ථයන් නොවෙනස් අකුරු වලින්ම දැනගනු ලබන හෙයින් අක්ෂරයන්ගේ ප්‍රයෝජන දක්වා අක්ෂර දැක්වූ කල්හි එම ව්‍යාකරණ ක්‍රමය අනුගමනය කරන්නාවුන්ගේ සිතේ ප්‍රශංසාව එම ග්‍රන්ථයට හිමිවෙයි. ඒ නිසාම කච්චායන ඇදුරහු විසින් “අක්පො අක්බර සඤ්ඤාතො” අක්බරා පාදයෝ ඒක වත්තාලී සං” ආදී ක්‍රමයෙන් සුත්‍ර රචනා කරන ලදී. උන්වහන්සේ විසින් “පරස-මඤ්ඤා පයොගෙ” යන සුත්‍රයෙන් යෙදීමට අවශ්‍ය තාවයක් ඇති කල්හි පරසංඥාවෙන් ගතයුත්තේ යැයි අනුදන්නා ලදී. වෘත්තියේදී “යාව පන සක්කත ගන්ථෙසු සමඤ්ඤා සොසාතිවා අසොසාති වා තා පයොගෙ සති එත්ථාපියුජ්ජන්තෙ” යනුවෙන් ද ප්‍රකාශ කොට ඇත. මෙහි “සක්කත ගන්ථෙසු” යන්නෙන් “සංස්කෘත ග්‍රන්ථයන්හි” යනුවෙන් කිවද මෙතම ග්‍රන්ථයන්හි යැයි නොකියන ලදී. සුද්ධ මාගධී ග්‍රන්ථකාරක බොහෝ ආචාර්යවරුන් විසින් ත්‍රිමුනි ව්‍යාකරණයට සත්කාර කොට එහි ක්‍රම උපකාර කොට ගෙන ග්‍රන්ථකරන ලදී. ඔවුන්ගේ දක්ෂ බව දක්වන්නාවුන් පාණිනී ආදී ආචාර්යවරු සාක්ෂ්‍ය කොට දක්වන ලදහ. එම ව්‍යාකරණ පාණිනීය ව්‍යාකරණ නමැයි ද ත්‍රි මුනි ව්‍යාකරණය නමැයිද කියනු ලැබේ. පර්යාජනියෙහි විකාකාරකයන්ගේ ව්‍යාකරණයන්හි වියත් බව දක්වන්නාවුන් විසින් ද වෘත්තපාණිනී ආචාර්යවරුන් හා සමාන වියත් බව කියන ලදී. එහෙයින් වර්තමාන සුද්ධ මාගධී ව්‍යාකරණයන් සංස්කෘත ව්‍යාකරණ ඇසුරුකොට කළ බව නිගමනය කරනු ලැබේ. පුරාණයේ වූ එසේම අප විසින් නොදක්නා ලද බෝධි සත්ව සබ්බ ගුණාකර ව්‍යාකරණය ආදී ග්‍රන්ථ කෙසේ පවතින්නට ඇද්දැයි කිය නොහැකිය. “පරසමඤ්ඤා” යනුවෙන් ආචාර්ය කච්චායන තෙරුන් විසින් ගැනීමට අවසර දුන් සමඤ්ඤා සංස්කෘත ග්‍රන්ථයන්හි එන සංඥවන්ටයි. සංස්කෘත ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථ අතුරින් ත්‍රිමුනි ව්‍යාකරණය ලොව ඉතා ප්‍රසිද්ධය. ඉන්ද්‍ර - වෘන්ද්‍ර ව්‍යාකරණ එසේ ප්‍රකට වූයේ නොවෙයි. එසේ වුවද ලාංකික පුරාණ ආචාර්යවරුන් විසින් වෘන්ද්‍ර ව්‍යාකරණය බොහෝ සෙයින් භාවිතා කළහ. පාණිනී මුනිහු විසින් සුත්‍ර රචනා කිරීම පිණිස ව්‍යාකරණයක් කළ කල්හි වරරුවී මුනිහු විසින් වෘත්ති ස්වරූප වෘත්තිකාවක් කරන ලදී. එහෙයින් “වාක්‍ය කාරක වරරුවී” යනුවෙන් කියන ලදී. සුත්‍ර වෘත්තීන් විස්තර කිරීම වශයෙන් පානඤ්ජලී මුනිහු විසින් මහාභාෂ්‍යා කරනලදී. ඒ තුන් මුනින් විසින් කරන ලද ග්‍රන්ථයන්ගෙන් එම ව්‍යාකරණයේ (පහළ වීම) පැමිණීම සම්පූර්ණ වූ හෙයින් එම ව්‍යාකරණය ත්‍රි මුනි ව්‍යාකරණය නම් විය. එම සංග්‍රහයෙහිම ව්‍යාධි මුනිහු විසින් ද වාක්‍ය ප්‍රදීපයෙහි හර්තුහරින් පඬිහු විසින් ද තවත් බොහෝ ආචාර්යවරුන් විසින් ද එයට උපකාර වූ අර්ථ ප්‍රකට ග්‍රන්ථ කළ ද ත්‍රිමුනි ව්‍යාකරණය යන නාමය නොවෙනස් වම පැවතීන.

කරුණු මෙසේ හෙයින් ලොව ඉතා ප්‍රකට වූ ත්‍රිමුනි ව්‍යාකරණයෙන් එම සංඥාවන් ගත යුතු යයි ද කාන්‍යායන ව්‍යාකරණය එය අනුගමනය කොට ඇත්තේ යැයි ද ඇතැමුන්ගේ මතයයි. එසේ වුවද කාන්තන්ත්‍ර නම් සංස්කෘත ව්‍යාකරණයෙහි සුත්‍ර ක්‍රමය ද කාන්‍යායන ව්‍යාකරණයෙහි සුත්‍ර ක්‍රමය ද බොහෝ සෙයින් සමාන බවක් පෙනේ. එහෙයින් කාන්‍යායන සුත්‍ර කාන්තන්ත්‍ර ක්‍රමය අනුගමනය කොට ඇත්තේ යයි සමහරුන්ගේ මතයයි. ඒ මත කෙසේ වෙතත් කාන්‍යායන වෘත්ති ක්‍රමය අතිශය ප්‍රශංසනීයය. එහි “අත්පො අක්බර සඤ්ඤාතො” යන පළමු සුත්‍රය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද්දේ කාන්‍යායන වර්ණනා කර්තෘ වූ විජිතාචී ආචාර්ය වරයන් විසින් කියන ලදී. ඇතමෙක් මෙය පූර්ව වාක්‍යයක් යැයිද කියන අතර තවත් අයෙක් පරිභාෂා සුත්‍රයක් යැයි ද කියත්. එහෙයින් කියන ලදී.

පුබ්බවාක්‍යත්තිදං සුත්තං - වදන්තාවරියාපරෙ සුත්තනා මානුරුපේන - පරිභාසාති නොමති” යනුවෙනි.

වාක්‍ය ගබ්දයෙහිද සුත්‍ර යන තේරුම ඇතුළත්ව ඇති හෙයින් ඉහත සඳහන් කථාවේ “පුබ්බවාක්‍යං” යනු කීමෙන් පූර්ව සුත්‍ර යන අර්ථයක් ද හැගේ. ඇතැමෙක් මේ වාක්‍යය සුත්‍ර ගණයෙහිලා නො සලකත්. මුඛමත්ත දීපනියේදී විමලචූද්ධි ආචාර්ය වරයන් විසින් වෘත්තීය කරන්නාවු වෘත්තීයට පළමු ගාථා දෙකක් කියනලදී. සුත්‍ර කරන්නාවු සුත්‍රයට පෙරාතුව “අත්පො අක්කර සඤ්ඤාතො” යනුවෙන් පළමු වැකිය පවත්ගන්නා ලදී. සුත්‍ර කාරකයන් විසින් යමක් සුත්‍ර පාඨයන්හි කියන ලද නම් එය සුත්‍ර වශයෙන්ම ගත යුතුය. “කෙච් පන අත්පො අක්බර සඤ්ඤාතොති ඉමිනාව සඤ්ඤා චිතිනා ඉදම්පන තබ්බිවරණ මිති වදන්තීති” යනුවෙනි. “අක්බරා පාදයො එක වත්තාලීසං” යන සුත්‍රය “අත්පො අක්බර සඤ්ඤාතො” යන සුත්‍රයේ විවරණයක් යැයි ඇතැමෙක් කියන බව මුඛමත්තදීපනියෙහි කියනලදී. “අත්පො අක්බර සඤ්ඤාතො” යන (වචන) අර්ථ ප්‍රයෝජන දැක්වෙන සුත්‍රය සුත්‍රකරු විසින්ම කියන ලදී. “අක්බරා පාදයෝ එක වත්තාලීසං” යන සුත්‍රයෙහි අපි ගබ්දය ඒ සුත්‍රය හා ගැළපී සම්බන්ධයට පැමිණෙයි. ඒ අයුරින්ම වෘත්තීන් ද කරනලදී. එසේ (වචන) අර්ථ ප්‍රයෝජන කීමෙන් අනතුරුව අක්ෂර සංඥදීන් කීමෙන් කාන්‍යායන ව්‍යාකරණයෙහි සුත්‍ර පිළිවෙල මනාසේ ගලපන ලද්දේමය. මුග්ධ-බොධි ව්‍යාකරණයේදී උපදේව ඇදුරහු විසින් නමස්කාරය පිණිස කියනලද වාක්‍යය ද නමස්කාර සුත්‍රයැයි කියන ලදී. එහෙයින්ම කාන්‍යායනයෙහි “අත්පො අක්බර සඤ්ඤාතො” යනුවෙන් (වචන) අර්ථ ප්‍රයෝජන කියන වාක්‍යය පළමු සුත්‍රයැයි ගැනීමෙන් ඇති වරදක් නැත. මෙම ව්‍යාකරණයෙහි “යස්මාදපෙනි හයමාදත්තෙ වාකදපාදනං” යන අපාදන සංඥ සුත්‍රය සියලු ව්‍යාකරණයන්හි අපාදන සංඥවන් අතුරින් ඉතා උසස්ය. යම්හෙය-කින්ද? නියම ආකාරයෙන්ම මෙහි කියනලද හෙයින් කෙලින්ම අපාදනයෙහි පවතින හෙයින්. මේ ආදී

අයුරින් කාන්‍යායන ඇදුරහුගේ සුත්‍ර රචනා ක්‍රමය ඉතා පැසසිය යුත්තේය. ඒ ක්‍රමය නිසා ශිෂ්‍යයන්ගේ සතුට ද උපදවන අතර දක්ෂභාවය ද දියුණු කරන්නේය. කාන්‍යායන ආචාර්යවරයන් වහන්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මහා ශ්‍රාවක වූ මහරහතන් වහන්සේ නමකැයිද “සෙට්ඨං නිලොක මහිතං” යනාදී වසන්තතිලකා වාක්තයෙන් රචනා කරනලද ගාථා ඒ මහරහතන් වහන්සේගේම රචනායැයි ද විජිතාපී ආදී ඇදුරන්ගේ මතයයි. එම වෘත්ත වෘත්තිකාරකයාගේ රචනායයි ද, සුත්‍ර රචනාවන් මහා කවිචායන තෙරුන්ගේම යැයිද මුඛමන්තදීපනී කර්තෘ ආදීන්ගේ මතයයි. කෙසේ වෙතත් මෙම කාන්‍යායන ඇදුරහු බුද්ධකාලීන මහරහතන් වහන්සේ නොවේ. එම මහරහතන් වහන්සේ නමින්ම ප්‍රසිද්ධ වූ පසුකාලීන ස්ථවිර නමකි. එම ව්‍යාකරණයේ කර්තෘ ගැන එසේ සඳහන් කළාක් මෙන්ම සාද්ධිමතුන් අග්‍රස්ථානයට පැමිණි මෞද්ගලායන මහරහතන් වහන්සේගේ නම ඇති පසුකාලීන තෙරනමක් විසින් “මෞද්ගලායන ව්‍යාකරණය” කරන ලද්දේ යැයි ඇතැම් පඬුවන්ගේ මතයයි. එම මතභේද අද දක්වාත් පවතින මුත් එයින් ඉගෙනියැම් දූරියම් ශිෂ්‍යයන්ට බාධා පිණිස හෝ අවබෝධ කරගැනීමට අපහසුව පිණිස නොපති. එසේම මගධ දේශීය සංස්කෘත සුද්ධ ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථයන් කළ කාලභේදයන් ද අනුමාන වශයෙන් ගන්නට ඇතැයි සිතිය හැක. ත්‍රිමුනී ව්‍යාකරණය ලෝකයෙහි මනාව ප්‍රකට වූයේ නානා දේශීය ඉගෙනියැටියන් විසින් මනාව ඉගෙන ගන්නා ලද්දේ යම්සේද එමෙන් කාන්‍යායන ව්‍යාකරණය ද ත්‍රිපිටක වාචි නානා දේශීය නොයෙක් පඬුවන් විසින් හා ශිෂ්‍යයන් විසින් මනාව පිළිගන්නා ලදුව මනාව ඉගෙන ගන්නා ලදුව පවති. එසේ වුවත් නොයෙක් රටවල ලියනලද සාරස්වතාදී සංස්කෘත ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථයන්හි උද්ගරණවල වෙනස්කම් ඇතුවාක් මෙන් නොයෙක් දේශයන්හි ලියූ කාන්‍යායන ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථයන්හිද උද්ගරණාදියෙහි වෙනස් බවක් පෙනේ. කාන්‍යායන ව්‍යාකරණයට සංග්‍රහ වශයෙන් කරනලද ග්‍රන්ථ අතුරින් බුද්ධප්‍රිය ආචාර්යවරයන් විසින් කරන ලද රූප සිද්ධිය විශාල වූත් සවිස්තර වූත් පැසසියයුතු වූත් ග්‍රන්ථයෙකි. ඊට අනතුරුව වූල රූප සිද්ධිය කළ හෙයින් මුල් පොත මහා රූප සිද්ධියැයි ව්‍යවහාර කරනු ලැබීය.

බාලාවතාරය කවරකු විසින් කරන ලද්ද යනු ග්‍රන්ථයෙහි සඳහන් නොවෙයි. එය එසේ වෙතත් පොත පතේ එන සඳහන් වලින් ද ආචාර්ය පරම්පරාවන්හි පැමිණි තොතතුරු අනුව ද ලක්දිව මහා විහාරික භික්ෂුවක් වූ ධර්මකීර්ති නම් තෙරනමක් එහි කර්තෘයැයි පිළිගැනේ. එපමණක් නොව ඔහු සංස්කෘත ශබ්ද ශාස්ත්‍රයෙහි ඉතා දක්ෂයෙකි. තත්කාලීන ධර්මානුශාසක සහරජු ද ඔහුම යැයි සඳහන් වේ. උන්වහන්සේ මෙයට අවුරුදු හයසියයකට පමණ පෙර වුසුයේයැයි අනුමාන වශයෙන් සිතිය හැක. (නමුත් සමහරුන්ගේ මතය උන්වහන්සේ මීට වසර හත්සියයකට පමණ පෙර වුසු බවයි.) පොත කළ කාලය කෙළින්ම ග්‍රන්ථයන්හි නොදක්වන ලද

හෙයින් මෙහි රචනා කාලය නිසැක වශයෙන් දැන නොහැකිය. හෙසප්පමඤ්ජුසා, පඤ්චිකා ප්‍රදීපය ආදී ග්‍රන්ථයන්හි කාලනියමය මනාව දක්වන ලද මුත් මේ ග්‍රන්ථයෙහි එසේ දක්වා නොමැත. පැවැත්මට අනුව අනුමාන වශයෙන් කාල නියමය ගන්නා ලද නමුත් එය නිසැක වශයෙන් කිව නොහැක.

ආචාර්ය ධර්මකීර්ති මහා ස්ථවිරයන් වහන්සේ බාලාවතාරය රචනා කරන්නාහු බාලයන්ට සුබාවබෝධය කරවමින් ඉතා මන්ද බුද්ධික නොවූ බාලයන් විසින් සුවසේ අවබෝධ කටයුතු ව්‍යාකරණ ක්‍රම පළමුව දැක්වූහ. අනතුරුව කියුණු නුවණැත්තවුන් විසින් අවබෝධ කටයුතු ව්‍යාකරණ ක්‍රම දැක්වූහ. ඊට අනතුරුවැ ක්‍රියාකාරක සම්බන්ධ කාරක ක්‍රම ද දැක්වන ලදහ. මෙසේ හෙයින් සියළු සිංහල ආචාර්ය වරයන් විසින් බුද්ධ වචනයෙහි දක්ෂ බව පිණිස මේ ග්‍රන්ථය අවබෝධ කරවිය යුතුය යනු පිළිගත් මතය හෙයින් ලාංකික සියලු ස්ථවිර-මධ්‍යම-නවක භික්ෂූන් විසින් හා සාමන්තරයන් විසින් ද ප්‍රාඥ ගාභස්ථයන් විසින් ද බුද්ධ වචනයේ දක්ෂභාවය පිණිස මේ ග්‍රන්ථය උදෙසීම ආදී වශයෙන් ව්‍යවහාර කරනු ලැබේ. එපමණක් නොව මේ ග්‍රන්ථය සියම් බුරුම ආදී රටවල ද බොහෝසෙයින් භාවිතා කරමින් ව්‍යවහාර කරනු ලැබේ. මෙහි විස්තර අවබෝධය පිණිස පහදුම් වශයෙන් ලාංකික ආචාර්යවරයන් විසින් සංස්කරණය කරනලද ග්‍රන්ථ කිපයක්ම සිංහලයෙන් පවතින මුත් කිසියම් සුද්ධ මාගධී ටීකාවක් නොපෙනේ. එම සිංහල ව්‍යාඛ්‍යානද සියලු කළ යුතු විස්තර වලින් පිරිසුන් ඒවා නොවෙති. ඉන් ගඩලාදෙණි විහාරික නාමයෙන් ප්‍රසිද්ධව ඇති සවිස්තර වූ ව්‍යාඛ්‍යානය පැසසිය යුතු ය. සිංහලයන්ගේ ප්‍රයෝජනය පිණිස සිංහලයට පමණක් සීමාව එම ග්‍රන්ථය කළ බැවින් මෙය ධාරණාදියෙන් ව්‍යවහාර කරන සැමගේ ප්‍රීතිය පිණිස නොපවතී. එහෙයින් සිංහලයන්ගේ මෙන්ම අන්‍ය දේශවාසී විස්තර කැමතියන්ගේ ද ප්‍රයෝජනය පිණිස බෝධි වෙහෙර වැසි රත්නපාල ස්ථවිරාදී වියන් කීප නමක් විසින් මට ආරාධනය කරන ලදී. මගේ උපන්‍යාසයෙහි දැක්වූ උපොසට පුෂ්පාරාම විහාරද්වයාධිපති මහා නායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ විසින් ද විශේෂයෙන්ම ආරාධනා කරන ලද්දෙම වෙමි. එම ආරාධනාවන් ද මගේ ශිෂ්‍යයන්ගේ ප්‍රාර්ථනය ද ඇරඹ මේ ටීකා රචනය පිණිස යෙදුනු මම යම්කිසි සුද්ධ මාගධී බාලාවතාර ටීකාවක් ඇත්දැයි සෙවූයෙමි. එසේ සොයන මා මගේ මිත්‍රයෙකු වූ සුභති ස්ථවිරයන් විසින් රචනා කරන ලද නාම මාලාවෙහි විංඤ්ජනයෙන් “බාලාවතාර ටීකා” යන නම අසා එම තෙරුන්ගෙන් ඒ පිළිබඳව විචාල කල්හි එම පොත මහතොට (මාතර) වැසි එක් තෙරනමක් ලඟ තිබේ. ඔහුගෙන් එය තාවකාලිකව ගෙන බැලූයෙමි. නැවත ආපසු දුන්නෙමි යනුවෙන් කීය. එම නාම මාලාවෙහි සිය බසින් රචනා කරන ලද වාක්‍යයන් අතුරින් සඳහන් වූ ටීකාවෙහි ආරම්භක ගාථාදී වාක්‍ය කීපයක් ද පෙන්වා එහි ඇති අල්ප ප්‍රයෝජන

තාවය ද වාක්‍යයන්ගේ අශෝභනතාවය ද ඒ තෙරුන් විසින් ම පෙන්වා දෙන ලදී. එම ආරම්භක භාෂා ශබ්දරූප ක්‍රම හා නොගැලපේ. එහෙයින් මම එම පොත සෙවීමට උත්සාහවත් වුව ද සොයාගත නො හැකි විය.

මේ බාලාවතාර ග්‍රන්ථය නොයෙක් ආචාර්ය පරම්පරාවන්හි අධ්‍යයනාදියෙන් ප්‍රයෝජන ගත්ත ද ඒ ඒ තන්හි නැවත නැවත ලිවීමෙන් බොහෝ ආකාරයේ ලිපි දෙස්වලින් නොයෙක් තැන කිලිට්වැ අර්ථයෙන් ඇකිලි වැරදි සහිතව බොහෝ කාලයක් පැවතුණේය. එසේ පවතින අතර සුද්ධ මාගධිය ඉගෙනීමෙහි ප්‍රයෝජන තකා මාගේ සාමාන්‍යාචාර්ය වූ එසේම මාගේ උපාචාර්ය වූ දෙවරක්බිත වූ ආචාර්ය වරයන් විසින් එම පොත සංශෝධනය කොට මුද්‍රණය කරවන ලදී. එම සංශෝධන කාලයේදී මගේ ද සහය ලැබුණි. මේ ග්‍රන්ථය එසේ බොහෝ සෙයින් සංශෝධනය කළ ද විශේෂයෙන් විමසා බැලීමෙන් දතයුතු ඉතිරි වූ දෙස් කීපයක් එහි පෙනුණේය. මම බොහෝසෙයින් විමසා බැලීමෙන් එම දෙසයන් අපහරණය කරමින් එය සෝධනය කෙළෙමි. එම සෝධනය විකාව රචනා කරන කාලයෙහිම කෙළෙමි. විකාව රචනා කාලයේදී මා රූපසිද්ධිය ද බාලාවතාරය ද කවිවෘත්ත සුත්‍රානුගාරයෙන් කළ අතිශය ප්‍රශස්ත ග්‍රන්ථ දෙකක් හෙයින් එම ග්‍රන්ථ දෙක හා සසඳා බැලීම උචිත හෙයින් බොහෝ සැසඳිය යුතු තැන් සසඳා බලා බාලාවතාරයේ විස්තර කළ යුතු තැන්වලට බහුල වශයෙන් මහා රූපසිද්ධි පාඨ උද්‍රේණය කොට දැක්වීමි. ඒවායේ යම් යම් තැන් එකිනෙකට නොගැලපුන ද එහිදී යුක්තියක් පිළිගත යුත්තක් ස්වමනානුකූලව ශක්ති පරිද්දෙන් දක්වමින් විනිශ්චයක් ද දක්වන ලද්දේය. අන් පොත්වල ද ආ වෙනස්වීම් ඒ පරිද්දෙන් ම දැක්වීමි. එම විනිශ්චයන් කිසියම් ආචාර්යවරයකුගේ ප්‍රමාද බ්‍රමනාදියෙන් වූ සිදුරු ප්‍රකාශ කිරීම පිණිස නොවේ. හුදෙක් ශිෂ්‍යයන්ගේ සැක නැසීමක් සුබාවබෝධය ඇති කිරීමත් පිණිසමය. මහාරූපසිද්ධි නමින් හෝ රූප සිද්ධි නමින් මෙහිලා යම් පොතක් ගැන කියන ලද ද එහිලා මහා රූප සිද්ධියම ගත යුතුයි. උද්‍රේණ දක්වන විට ද ත්‍රිපිටක ධර්ම පාලි අටුවා උසස් ග්‍රන්ථ ආදියෙන් ම උධාත පාඨ දක්වන ලදී. නිදර්ශන දක්වන කල්හි යම් යම් තැන ඉතාමත් පිරික්සිය යුතු තැන් හා ක්‍රමයන් ඇති හෙයින් යම් යම් පාඨ උද්‍රේණය කොට දක්වා එම පොත්වල නම් ඒ ඒ තැන්හිදීම ප්‍රකාශ කරන ලදී. යම් පාඨ පහසුවෙන් වැටහෙන්න ද එය සඳහන් වන්නේ අසවල්

තැනයි අසා ඇත් ද එම පාඨයන් සඳහන් පොත්වල නම් ග්‍රන්ථ බාහුලය හිතියෙන් බොහෝවිට නොදැක්වීමි. සමහර උද්‍රේණ පාඨයන්හි දැක්වූ ක්‍රමයට අවශ්‍ය කොටස පමණක් උධාත කොට දක්වන ලදී. සංස්කෘත ග්‍රන්ථයන්ගෙන් ගත් ක්‍රම ද සුද්ධ මාගධියෙහි පැවැතිය යුතු ක්‍රමයට සකස් කොට බහාලන ලදී. යම්සේ බාලාවතාරයේ මතු මත්තට සියුම් සේ ගැඹුරු බවට ගිය අලිංගාදි ව්‍යාකරණ ක්‍රම වෙන් ද ඒවාම මෙහි සවිස්තර වශයෙන් ප්‍රකාශ කරන ලදහ. සඤ්ඤා - සන්ධි ආදිය එසේ ප්‍රකාශ නො කෙළෙමු. සඤ්ඤා ආදිය ස්වභාවයෙන් ම නොයෙක් කුඩා වූත් ඉතා කුඩා වූත් ග්‍රන්ථයන්ගෙන් ද මනාව වැටහෙයි. එසේ වුවද පොතේ මුල් කොටස් වල සාමාන්‍යයෙන් කියන ලද සමහර ක්‍රම මතුවට ඒවායේ යෙදීම් ඇති කාණ්ඩයන්හි ද විස්තර කරන ලදී. ආර්‍යාතය කෙළවර ක්‍රියා යෙදීම සිය මතයෙන් ම කරන ලදී. යම් යම් තැන පාලි අටුවා ක්‍රම නිසා යුක්තා යුක්ති වශයෙන් ද ස්වමත වශයෙන් ද යම් යම් දේ කියන ලදී. එයින්ද යම්ක් “අම්භාකන්ති” යනුවෙන් මෙසේ බහු වචනය දැක්වීමෙන් කියන ලද ද ඒ ඒ දේ සමග හැසිරෙන උන් හා සාකච්ඡා කරන කාලයේදී බොහෝ දෙනා ගේ මත සැසඳීමෙන් විනිශ්චය කරන ලද්දී ද එක වචනයෙන් යමක් කියන ලද ද ඒවා මගේ කැමැත්තට අනුව බුදු වදන් අනුගමනය කොට ප්‍රකාශ කරන ලද්දී ද දතයුතුයි. එසේ දක්වන ලද ලකුණු පරික්ෂා කරන්නාහු ව්‍යන්හු බොහෝ සෙයින් බෙද විනිශ්චය කෙරෙන්නෝ! ශුද්ධ මාගධි ගාථායෙහි පටුන්වය පිණිස කරන ලද ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථයන්ගේ නා නා ප්‍රකාර වර්ණණාවන් සිංහල භාෂාවෙන් මෙන් ම සියම්, බුරුම, කාම්බෝජ ආදී භාෂාවන්ගෙන් ද රචනය කොට ඒ ඒ රචවල පවතී. ඒයින් ඉගෙන ගන්නා වූ බාලයෝ ව්‍යාකරණ ක්‍රමය අවබෝධ කළ ද එම භාෂාවෙන් කතා කිරීම ලිපි ලිවීම ආදී කටයුතුවල පටුන්වයට ඉක්මණින් ලඟා නොවෙත්. මේ භාෂාවෙන් ම රචනා කරන ලද වර්ණණාවන් ගෙන් අධ්‍යයනය කරන්නාවූත් ඉතා ඉක්මණින් කතා කිරීම, ලිපි ලිවීම ක්‍රියාවන්හි මෙන් ම ධර්මය අවබෝධ කර ගැනීමෙහි ද ව්‍යක්ත බවට පැමිණෙත්. එහෙයින් ලාංකිකයන්ට ද සියම් - බුරුම ආදී රචවල වැසියන්ට ද බුද්ධ ධර්මය ඉගෙන ගනු කැමැත්තා වූ යුරෝපීය ජාතිකයන්ට ද මෙම විකාව හිත සුව පිණිස පවතින්නේ යැයි කල්පනා කරමි. එහෙයින් මෙය බාලයන්ට අතිශයින්ම ඤාණාභිවාද්ධිය පිණිස වේවා!

මේ බාලාවතාර සුබෝධිකා විකාව සම්පාදනය කළ හික්කඩුවේ ශ්‍රී සුමංගල නාන්දියන් වහන්සේ විසින් එම විකාව ගැන ලියූ හැඳින්වීමයි. එය ලියා තිබෙන්නේ පාලියෙනි. එහෙයින් සිංහලයට පරිවර්තනය කරනලදී.